

О П Р Е Д Е Л Е Н И Е

№

гр. София, 16.06.2023 г.

**АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Първо отделение 19
състав**, в закрито заседание на 16.06.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Доброслав Руков

като разгледа дело номер **3625** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл. 284 и следващите на Закона за изпълнение на наказания и задържане под стража (ЗИНЗС), във връзка с чл. 203 и следващите от АПК, във връзка с чл. 1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Делото е образувано по искова молба на Н. П. Р., излежаваш наказание „лишаване от свобода” срещу Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията” (ГД „ИН”) и с адрес за призоваване: п.к. 1309, [населено място], [улица] за нанесени на ищеца неимуществени вреди вследствие на нарушение на чл. 3 от ЗИНЗС, чл. 3 от ЕКЗПЧОС, чл. 8 във връзка с чл. 3 от ЕКЗПЧОС, чл. 14 във връзка с чл. 3 от ЕКЗПЧОС, чл. 4 от ХОПЕС, чл. 10 от МПГПП, чл. 140, ал. 1 от ЗИНЗС, чл. 248, ал. 2 от ЗИНЗС, чл. 55, ал. 3 от ЗИНЗС, чл. 61, т. 2 от ЗИНЗС /ред. ДВ бр. 25/2009/ във връзка с чл. 47, ал. 1 от ППЗИНЗС и други описани по-долу в обстоятелствената част за периода от 20.10.2014 г. /20:00 часа/ до 12.04.2018 г. /16:00 часа/ или общо около 3 г., 5 м., 12 д. /1 258 денонощия/.

Цената на иска е 28 800 лв.

В исквата молба се посочва, че:

1. На 03.12.2012 г. ищецът е приведен в Затвора — С. като „Обвиняем“ и е настанен в приемно отделение – 8^{-ма} група.

– На 10.12.2012 г. е разпределен в 11^{-та} група – обвиняеми и подсъдими /нерецидивисти/.

– На 20.10.2014 г. около 20:00 часа вечерта, след като се е върнал от СГС, където е бил на дело целия ден е бил преместен без заповед в 1^{-ва} група /3./ Зони с повишена сигурност, където са настанени осъдените с влязла в сила присъда на до живот /включително и без право на замяна/, поставени на „специален режим“.

– На 30.03.2018 г. с решение на ВКС присъдата му е влязла в сила /окончателно/, като съдът е определил „строг режим“.

– На 12.04.2018 г. около 16:00 часа е бил преместен след разпореждане в ЗОЗТ „К.“.
– На 10.08.2021 г. е бил незаконосъобразно преместен от ЗОЗТ „К.“ в Затвора – С. 3..
– На 14.07.2022 г. е бил преместен от Затвора – С. 3. в Затвора – С., където се намира и понастоящем.

2. По време на исковия период от 20.10.2014 г. до 12.04.2018 г. около 3 г., 5 м., 12 д., или около 1 258 денонощия е бил настанен в килия № 9, I^{ва} група, 3. при Затвора – С. самостоятелно.

Нарушенията са следните:

2.1. Настаняване в I^{ва} група без заповед на началника на Затвора – С., съгласно чл. 248, ал. 2 от ЗИНЗС.

2.2. Невръчването на заповедта го е лишила от правото му да я обжалва пред съда, тоест административният орган е иззел функциите на съда.

2.3. Чрез настаняването му в килия № 9 на I^{ва} група /3./, се е затруднила и влошила връзката с външния свят, приятели, роднини и семейство, поради факта, че свижданията са били само в сряда – работен ден, което затруднява посещенията му, поради факта, че всички негови приятели са работещи /висшисти/ и се налагало да си взимат почивен ден /не платен отпуск или болничен/. Бил е изолиран без причини. Прекарвал е по над 21 часа на ден заключен и сам в килията.

2.4. Условиата в килия № 9 на I^{ва} група в Затвора – С., в които е бил поставен са били нечовешки:

– липсвал е чист и свеж въздух, липса на естествено проветряване /същото било отчетен вътрешен коридор/, като прозореца се е отварял на половина;

– нощно време не можел да спи, поради постоянно включено електрическо осветление;

– в килията е имало наличие на насекоми и вредители /хлебарки, дървеници и др./, чието присъствие е било постоянно;

– тоалетната и банята не са били закрити и е нямало никакво уединение;

– хранел се е и е стоял в „тоалетна/баня“;

– лятото е било горещо и задушно, а зимата студено и влажно.

Твърди, че никога няма да забрави този студ в килия № 9, като той е по-особен, по-жесток от този в планината: Имало е зими, в които лед е сковавал прозореца от вътрешната страна на килията. Спял е с дрехи, яке, качулка и няколко одеяла – скован от студ.

– свободната площ в килията е била малка и трудно се е придвижвал, без да се удря я в масата, я в рамото /от втората вишка /легло/.

Нарушенията на условията са доказани по адм. дело № 540/2020 г. по описа на АССГ, което ищецът желае да се присъедини към настоящото дело, за да се ползва от доказателствата по него, включително и направените СТЕ на килиите в I^{ва} група /3./ в Затвора – С., които са идентични, с изключение на два броя килии – наказателни /карцер/.

2.5. В килията е прекарвал по над 21 часа дневно, при липса на санитарен минимум от квадратура, като времето на открито /1 ч. или 1 ч. и 30 мин./, което е прекарвал не е било достатъчно, за да го компенсира от липсата на пространство. Разходката на открито му е била само сутрин рано /в началото/, а след това само следобед.

2.6. Не му е предоставена възможността по чл. 151, ал. 5 от ППЗИНЗС, което е по един час /дневно възможност за физическа или спортна активност, извън времето за разходка на открито/.

2.7. Открива нарушение на чл. 14 във връзка с чл. 3 от ЕКЗПЧОС, защото е налице разлика в третирането на неосъдени лица в сравнение с осъдени настанени в 1^{-ва} група /З./ на Затвора – С.. На практика осъдените на доживотен затвор, включително без замяна, с влезли в сила присъда и поставени на „специален режим“ са имали повече права от него, който е бил подсъдим. Те са прекарвали по около 18 часа на ден в килиите, защото са разполагали с по: 1 ч. и 30 мин. – разходка на открито дневно; 1 ч./1 ч. и 30 мин. – фитнес/спорт в зала дневно; 1 ч. и 30 мин. – „Клуб“ социални занимания дневно; 1 ч. седмично посещение „Майка Тереза“; 1 ч. седмично посещение „Иводар Ковачев“; 1 ч. седмично посещение „О. С.“; 5 ч. отворени книги събота или неделя – „Санитарен полуден“.

От изложеното е видно, че той като подсъдим е бил подложен на по-ограничителен /в пъти/ затворнически режим от осъдените с влезли в сила присъди, поставени на „Специален режим“. Тоест той седи в килията по над 21/22 часа на ден, а осъдените по около 18 часа на ден. /виж дело „П. и други срещу България“ № 31044/12 и три други с влязло в сила решение от 21.06.2018 г. /виж „Д. и Р. срещу България“/ № 34846/08 г., § 34-39 и 38-39.

2.8. Изолиран е без да са изложени, каквито и да са съображения /индивидуални/ за сигурност, без да му е направена подходяща оценка на риска преди настаняването, както и не му е правена и периодична такава, за да бъде съобразен затворническият му режим с поведението му и други промени в положението му. За целия му период на престой в затвора до към днешна дата, той се е срещал с психолог само три пъти /за първи път през 2012 г. в 8^{-ма} група – причина, за втори път през април 2018 г. в 1^{-ва} група и трети път по негово искане през 2021 г. в Затвора – С. З./.

Не му е правен, не е запознат и не е подписвал никога Индивидуален план за изпълнение на присъдата по чл. 156, ал. 1 от ЗИНЗС, както и не е бил запознаван никога с текущ и годишен доклад по същия. Чл. 156, ал. 1 от ЗИНЗС във връзка с чл. 129, ал. 1 от ППЗИНЗС.

Знае, че са му отправени няколко Препланирани планове за изпълнение на присъдата, които не е подписвал, защото няма Първоначален индивидуален план за изпълнение на присъдата.

От над единадесет години е в затвора, а горните императивни изисквания не са изпълнени и към днешна дата.

Моли съдът да изиска от ответника да предостави „Книжка на лишения от свобода“, от която би следвало да е видно дали, кога и кой е правил първоначален индивидуален план на присъда, като към нея би следвало да са приложени неподписаните от него Препланирани планове на присъда. Ищецът моли, също така съдът да изиска и „Личен /отчетен/ картон“, от който да е видно всички програми, които са му били предложени и той е участвал в курсове работи и други, имащи отношение към оценката на риска. Съдът да се запознае служебно със Заповед № ЛС-04-139/27.01.2014 г. на министъра на правосъдието.

2.9. Ответникът в продължение на около две седмици е отказвал да изпълни да го постави на определения от съда режим – „Строг режим“, като това се е случило в срока на исковия период от 30.03.2018 г. до 12.04.2018 г. Горното е нарушение на чл. 57, ал. 1 от ЗИНЗС и чл. 61 /обнародвано в д.в. 13 от 2017 г./ от ЗИНЗС във връзка с чл. 47, ал. 1 от ППЗИНЗС, като със забавянето си от неизпълнение на окончателното решение на съда е нарушил и чл. 49, ал. 1 от ППЗИНЗС. Към днешна дата режимът му не е сменен и не е предложен за смяна на режима, въпреки че времето за това отдавна

е преминало – още през 2021 г. или 2020 г. Нарушен е и чл. 53 от ППЗИНЗС.

2.10. Нарушено е и правило 103.8 от Европейските правила за затворите, според което „Особено внимание“ трябва да се обърне на предлагането на подходящи планове за излежаване на доживотни и други дългосрочни присъди, като се имат предвид принципите и нормите, посочени в Rec (2006)2 от 11.01.2006 г. на СЕ, относно управлението на затворниците с доживотни и други дългосрочни присъди.

В докладите на КПИ към СМ на СЕ посочва, че ако условията съответстват на ЕПЗ от 2006, то най-вероятно ще означава, че са в съответствие с чл. 3 от ЕКЗПЧОС и обратно, като ЕСПЧ отдава огромно значение на тези доклади и заключенията в тях, когато разглежда условията в затворите.

От изложеното по-горе се установява, че през целия период Р. е бил подложен на третиране, което не е било съобразено с изискванията на чл. 3 от ЕКПЧ.

Бил е поставен в постоянно заключена килия – сам, изолиран от останалата част от затворническата популация, чрез автоматично наложена му изолация, без подходящи психически и физически стимулации на по над 21 часа в денонощието, изолацията му е наложена без подходяща оценка на риска/опасността, което е неоправдано. За периода липсват данни да са извършвани каквито и да са били смислени оценки на необходимостта той да продължава да бъде поставен в пълна изолация. Липсват и оценки и анализ на психологическото и физическото му състояние.

2.11. През исковия период му е било нарушено правото по чл. 140, ал. 1 от ЗИНС, в който е записано, че най-малко един път годишно трябва да му се правят/извършват профилактичен преглед, флуорографдски и лабораторни изследвания – такива не са му били правени.

2.12. През 2015 г. няколко месеца, след като е бил преместен в първа група, зрението започна да му се влошава, поради което сам е изискал да бъде прегледан от очен лекар, като на 13.03.2015 г. е бил диагностициран с „астигматизъм“ и предписани очила, въпреки това през следващите години зрението му се е влошавало от липсата на пряка дневна светлина, лошо осветление и денонощно такова. Само няколко месеца, след като е бил преместен от I^{ва} група на Затвора – С., отново е поискал да бъде прегледан поради влошаване на зрението му и след прегледа се е установило, че се налага оперативно лечение за премахване на „задни полярни субкапсуларни катаракти“ и на двете очи. Той е само на 40 години тогава, а тази болест се проявява при възраст над 65 г. – изпаднал е в шок и стрес.

За съжаление се е налагало поставяне на лещи цената, на които не се осигурява от НЗОК/Държавата. През юли 2020 г. семейството му е успяло да събере пари само за един брой леща и е бил изведен за оперативно лечение. Състоянието на другото око се влошава към днешна дата. Няма средства за втора операция, сумата е около 1 250 лв., но тя е непосилна за него.

Моли съдът да изиска медицинското му досие, от което ще са видни епикризите.

3.5. Иска съдът да се запознае служебно и да приеме като доказателства всички доклади на Националния превантивен механизъм към омбудсмана на Република България и КПИ към СМ на СЕ, относими към периода /исковия/ и по отношение на Затвора-С..

3.6. Иска съдът да се запознае служебно с:

– Последици от ключови дела от практиката на ЕСПЧ по чл. 3, актуални към януари 2018 г. и по-новата с оригинално заглавие: „Наръчник за новите правни средства за защита при оспорване на условията на лишаване от свобода“, въведени от ЗИНС и

ДВ, бр. 13 от 07.02.2017 г.

– Ръководство по практиката на ЕСПЧ, актуално към 30.04.2020 г., което може да се намери и изтегли от [www.eshr.com.int /case-law-case-lawanalysis-case-lawguides/](http://www.eshr.com.int/case-law-case-lawanalysis-case-lawguides/), както и най-актуалните публикации към момента могат да се открият, като се посети Twitter профила на ЕСПЧ на адрес: [HTTPEES://twittr.comecharubeisation](https://twitter.com/echarubeisation), като се е позовал на тях в исковата молба.

3.7. Иска съдът да му изпрати препис от становището на ответника, за да даде отговор по него и евентуално да направи допълнителни искания и уточнения.

3.8. Иска съдът да го призовава с призовка за всяко едно открито съдебно заседание в сградата на АССГ.

3.9. Иска съдът да изиска от ответникът да предостави писмени доказателства, намиращи се в него във връзка с твърдените от ищеца нарушения, като същите да са в заверен вид:

– Копие от медицинското му досие, от което да е видно експертизи за оперативно лечение и прегледи в очна клиника, включително и направените му задължителни профилактични прегледи.

– „Книжка на лишения от свобода“ и „личен/отчетен картон“, от който да е видно дали му е правен Първоначален индивидуален план на присъда, текущи доклади и годишни доклади по него, всички препланирани планове на присъда, оценка на риска от вреди и рецидив, както и информацията относно посещенията при психолог като той твърдя, че за над 11 години затвор е посещаван само два пъти през 2012 г. и 2018 г.

В уточнителна молба Р. заявява, че исковият период е само един така, както е записан в исковата молба, а именно от 20.10.2014 г. (20:00 часа) до 12.04.2018 г. (14:00 часа).

През целия исков период, ответникът (ГДИН към МП) го е поставил в условия на нарушение на чл. 3 от ЕКЗПЧОС и чл. 3, ал. 2 от ЗИНЗС. Ответникът не му е подсигурил подходящи условия.

Нарушенията на условията, в които е бил поставен се изразяват в липса на или недостиг на физическо натоварване на чист въздух, липса на или недостатъчна естествена светлина, постоянна електрическа светлина, липса на чист въздух, липса на уединение, пренаселеност (под 3 кв. м. на човек в килията), наличие на вредители (хлебарки и дървеници), липса или недостатъчно отопление през зимата, продължителна изолация без възможност за общуване с други лишени от свобода.

От продължителността на периода на увреждане, унижителните и нечовешки условия, в които е бил поставен и кумулативните последици от горното са довели до влошаване на неговото здравословно – физическо и психическо състояние.

Условията, при които е бил поставен са нагнетили, влошили и допълнително усложнили неговото здравословно (физическо и психическо) състояние.

Освен това, действията и/или бездействията на ответника са довели до дълбоко уронване престижа на изпълнителната власт в лицето на ГД „ИН“ към МП на бюджетна издръжка и са засилили още повече неговото недоверие към нея.

Ищецът твърди, че през исковия период е наддал 30 кг. (поради обездвижване), като това е довело до засилване на болките в кръста му, зрението му се е влошило до степен, налагаща оперативно лечение. Било му оказан административно-психологически тормоз и натиск от неспазване на законите от страна на ответника, защото се чувства безнаказан, това е довело до засилване на недоверието му в правовата държава и институциите ѝ.

Правосъдието за него станало имагинерно. През цялото време ответникът е

ограничавал връзките му със семейството и външния свят, като това ограничение е ставало в нарушение на закона и същото е било необосновано.

Исковата молба отговаря на изискванията на чл. 127 от ГПК, поради което редовна. Предявеният иск е с правно основание чл. 203 от АПК – искане за обезщетение за твърдени неимуществени вреди, възникнали от незаконосъобразни бездействия на ответника.

На основание чл. 203, ал. 1 от АПК, искът е допустим.

Съдът намира, че са спазени и разпоредбите на чл. 108 от ГПК, чл. 205 и чл. 133, ал. 2 от АПК, поради което така предявения иск му е подсъден и е срещу надлежен ответник, като предявен пред съда по мястото на увреждането или по настоящия адрес на увредения срещу органите по чл. 284, ал. 1 от ЗИНЗС, от чиито актове, действия или бездействия са причинени вредите.

Поради редовност на исковата молба и допустимост на така предявения иск, на основание чл. 131, ал. 1 и ал. 2 от ГПК съдът следва да разпорежи изпращане на препис от исковата молба заедно с приложенията на ответника, да укаже правото им на писмен отговор в едномесечен срок, задължителното съдържание на отговора и последиците от неподаване на отговор.

Съдът, след преглед на изпратените от ответника доказателства, намира, че искането на ищеца за освобождаване от държавна такса е основателно.

Водим от горното и на основание чл. 220 и чл. 229, ал. 1, т. 6 от ГПК, Административен съд София–град, I отделение, 19 състав,

О П Р Е Д Е Л И:

ОСВОБОЖДАВА Н. П. Р. от задължението му за внасяне на държавна такса за разглеждане на иска.

ПРЕПИСИ от исковата молба да се изпрати на Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ и на СГП.

УКАЗВА на ответника, че има право да даде писмен отговор на исковата молба, в едномесечен срок от датата на получаване на същата, който писмен отговор трябва да съдържа:

1. посочване на съда и номера на делото; 2. името и адреса на ответника, както и на неговия законен представител или пълномощник, ако има такива; 3. становище по допустимостта и основателността на иска; 4. становище по обстоятелствата, на които се основава искът; 5. възраженията срещу иска и обстоятелствата, на които те се основават, като задължително се посочат доказателствата и конкретните обстоятелства, които ще доказва с тях; 6. подпис на лицето, което подава отговора.

УКАЗВА на ответника, че към отговора на исковата молба следва да се представи:

1. пълномощно, когато отговорът се подава от пълномощник; 2. всички писмени доказателства, с които разполага; 3. преписи от отговора и приложенията към него за ищеца и СГП.

УКАЗВА на ответника, че ако в едномесечния срок за отговор на исковата молба, не подаде писмен отговор на същата в указания срок, не вземат становище, не направят възражения, не оспорят истинността на представените документи, не посочат доказателства, не представят писмени такива или не упражнят правата си по чл. 211, ал. 1 от ГПК – да предявят насрещен иск, по чл. 212 от ГПК – не предявят инцидентен иск, по чл. 219 от ГПК - не привлекат трето лице, за да помага, губят възможността да направи това по-късно, освен ако пропускат се дължи на особени непредвидени обстоятелства.

На основание чл. 171, ал. 4 от АПК, указва на ответника, че според чл. 284, ал. 5 от ЗИНЗС, в случаите по ал. 1 настъпването на неимуществени вреди се предполага до доказване на противното.

Задължава ответника, заедно с отговора по исковата молба да представи информацията относно:

- помещенията, в които е бил настанен ищеца през исковия в Затвора в [населено място] или в други места за лишаване от свобода, като се посочи какъв е периода, на какво основание е бил настанен, снабдени ли са били помещенията с отопление, топла и студена вода, вентилация и проветряване, какъв е бил техният размер, заедно с още колко лица е бил настанен ищеца, било ли му е предоставено спално бельо, препарати за почистване.

- извършвани ли са в тези помещения мероприятия по дератизация и дезинскеция срещу вредители – плъхове, мишки, дървеници, хлебарки и т.н.

- информация, дали през този период ищецът е имал оплаквания и заболявания, каква медицинска помощ му е оказвана и правени ли са му профилактични и контролни прегледи на здравословното му състояние. Да се приложи копие от съхраняваната медицинска документация.

- какъв е бил режима, при който Р. е бил задържан през исковия период.

- имало ли е във връзка с режима на задържане или изтърпяване на наказанието ограничения за разходки на открито, за ползване на фитнес, за време, през което килиите не са били заключвани и т.н.

- посещавал ли е ищеца психолог и ако да колко пъти.

- на колко на брой свиждания е имал право ищеца, през исковия период.

- има ли ищеца издадена „Книжка на лишения от свобода“ и „личен отчетен картон“, от който да е видно дали му е правен Първоначален индивидуален план на присъда, текущи доклади и годишни доклади по него, всички препланирани планове на присъда, оценка на риска от вреди и рецидив и т.н.

По отношение на направените от ищеца искания за събиране на гласни доказателства и за прилагане на събрани доказателства по други дела, съдът ще се произнесе след подаване отговора на ответника.

Преписи от същото да се изпратят на Ищеца, на Главна Дирекция „Изпълнение на наказанията“ и СГП.

Делото да се докладва **незабавно** след изтичане на срока за отговор на ответника.